

SMĚRNICE REKTORA Č. 3/2019

ETIKA VE VÝZKUMU NA UNIVERZITĚ JANA EVANGELISTY PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

SMĚRNICE PRO UJEP

doc. RNDr. Martin Balej, Ph.D., rektor

Platná od: 2. 10. 2019

Účinná od: 1. 1. 2020

Zpracoval/a: RNDr. Alena Chvátalová, Ph.D.

Čl. 1 Úvodní ustanovení

1. Tato směrnice upravuje působnost Etické komise UJEP v oblasti etiky ve výzkumu, zejména projednávání etických rizik univerzitních výzkumných projektů, jakož i výzkumných projektů fakult, pokud o jejich posouzení příslušná fakulta nebo fakultní komise pro etiku ve výzkumu (dále jen „fakultní komise“) Etickou komisí UJEP požádala, a určuje rámec etických zásad a požadavků vztahujících se na výzkumné pracovníky UJEP.
2. Tato směrnice je závazná pro všechny výzkumné pracovníky UJEP, Etickou komisí UJEP a fakultní komise působící na fakultách UJEP.
3. Výzkumnými pracovníky UJEP se pro účely této směrnice rozumí
 - a) akademičtí pracovníci UJEP s výjimkou lektorů,
 - b) ostatní vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci UJEP.

Čl. 2 Etická komise UJEP

1. Podrobnosti o ustavení Etické komise UJEP upravuje v souladu s Organizačním řádem UJEP Jednací řád Etické komise UJEP, který je po projednání Akademickým senátem UJEP vydáván formou směrnice rektora (čl. 32 odst. 3 Statutu UJEP).
2. Etická komise UJEP si ze svých členů volí místopředsedu, který koordinuje činnost Etické komise UJEP v oblasti etiky ve výzkumu (dále jen „místopředseda pro etiku ve výzkumu“).
3. V rámci své působnosti v oblasti etiky ve výzkumu Etická komise UJEP zejména
 - a) formuluje zásady pro posuzování etických rizik výzkumných projektů na UJEP,
 - b) sleduje aplikaci těchto zásad na fakultách a podle potřeby doporučuje fakultním komisím změny, popř. vydává sjednocující doporučení nebo stanoviska, která jsou, pokud rektor nerozhodne jinak, pro fakultní komise závazná,
 - c) přijímá usnesení k žádostem o schválení univerzitního výzkumu týkajícího se lidské účasti, osobních a jiných dalších eticky relevantních údajů, které jsou Etické komisí UJEP předkládány rektorem nebo prorektorem pro vědu,
 - d) přijímá usnesení k žádostem o schválení fakultního výzkumu týkajícího se lidské účasti, osobních a jiných dalších eticky relevantních údajů, které jsou Etické komisí UJEP předkládány příslušnou fakultou nebo fakultní komisí,
 - e) podporuje porozumění zásadám a požadavkům vztahujícím se na výzkumné pracovníky UJEP podle Evropské charty pro výzkumné pracovníky a porozumění zásadám integrity výzkumu podle Evropského kodexu chování pro výzkumnou integritu.
4. Etická komise UJEP v oblasti etiky ve výzkumu vychází z Etického kodexu UJEP, Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Evropského kodexu chování pro vědeckou integritu.

Čl. 3 Předkládání žádostí o posouzení výzkumných projektů

1. Žádosti o schválení výzkumných projektů týkajících se lidské účasti, osobních a jiných dalších eticky relevantních údajů postupuje Etické komisí UJEP v případě univerzitních projektů rektor nebo prorektor pro vědu, v případě fakultních projektů děkan, proděkan pro vědu nebo předseda fakultní komise (dále jen „žadatel“).
2. Žádost podle odstavce 1 je podávána prostřednictvím elektronické pošty místopředsedovi pro etiku ve výzkumu.
3. U výzkumných projektů, které nemusí představovat pro účastníky výzkumu žádné riziko, a u projektů, u kterých může být toto riziko malé, je přílohou žádosti
 - a) stručný popis projektu,
 - b) text informovaného souhlasu účastníka výzkumu,
 - c) čestné prohlášení žadatele o tom, že výzkum nepředstavuje pro účastníky výzkumu žádné riziko, nebo představuje pouze riziko malé, které je srovnatelné s rizikem, jemuž jsou účastníci výzkumu vystavováni během běžného dne v práci nebo ve škole,

- d) stanovisko fakultní komise k etickým aspektům navrhovaného výzkumu, je-li žadatelem fakulta nebo fakultní komise.
4. U výzkumných projektů, které mohou pro účastníky výzkumu představovat střední nebo velké riziko, je přílohou žádosti
- a) stručný popis projektu,
 - b) text informovaného souhlasu účastníka výzkumu,
 - c) podrobný popis rozboru situace, včetně
 - zdůvodnění nutnosti postupů, které zvyšují riziko pro účastníky,
 - zdůvodnění nutnosti využití klamání, je-li ve výzkumu použito,
 - zdůvodnění nutnosti realizovat výzkum na účastnících ze zranitelné populace, je-li výzkum takto realizován,
 - d) popis postupů, které vedou ke snížení rizika pro účastníky výzkumu, resp. k minimalizaci negativních dopadů na účastníky,
 - e) stanovisko fakultní komise k etickým aspektům výzkumu, je-li žadatelem fakulta nebo fakultní komise.
5. Výzkumný projekt musí být Etické komisi UJEP předložen ke schválení ještě před zahájením jeho řešení. Schválení projektu Etickou komisí UJEP nelze získat zpětně.

Čl. 4

Pravidla jednání Etické komise UJEP v oblasti etiky ve výzkumu

1. Pro jednání Etické komise UJEP v oblasti etiky ve výzkumu platí pravidla stanovená článkem 3 Jednacího řádu Etické komise UJEP obdobně; ustanovení čl. 3 odst. 6 Jednacího řádu Etické komise UJEP se nepoužije.
2. O věcech z oblasti etiky ve výzkumu, které nesnesou odkladu, se může Etická komise UJEP usnést na základě hlasování prostřednictvím elektronické pošty (dále jen „per rollam“). Návrh na usnesení per rollam musí být odeslán na e-mailové adresy všech členů Etické komise UJEP. Usnesení je přijato, vysloví-li se pro návrh nadpoloviční většina členů komise majících v souladu s odstavcem 3 právo hlasovat.
3. Hlasování se nemůže zúčastnit ten člen Etické komise UJEP, který je v souvislosti s projednávanou věcí ve střetu zájmů.
4. Etická komise UJEP může navrhovaný výzkumný projekt buď schválit, nebo jej s písemným odůvodněním a případným návrhem na přepracování zamítnout.
5. Pokud tomu nebrání závažné důvody, přijme Etická komise UJEP usnesení do 30 dnů od obdržení žádosti.
6. Sjednocující doporučení a závazná stanoviska Etické komise UJEP se zveřejňují ve veřejné části internetových stránek UJEP na stránkách Etické komise UJEP.

Čl. 5

Fakultní komise

1. Členy fakultní komise jmenuje a odvolává děkan.
2. Fakultní komise odpovídají za posouzení etických rizik výzkumných projektů fakulty.
3. Výzkumný projekt fakulty musí být fakultní komisi předložen ke schválení ještě před zahájením jeho řešení. Schválení projektu fakultní komisí nelze získat zpětně.
4. Fakultní komise vychází z Etického kodexu UJEP, Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Evropského kodexu chování pro vědeckou integritu a v jejich rámci se řídí sjednocujícími doporučeními a závaznými stanovisky Etické komise UJEP.

Čl. 6

Společná ustanovení

1. Etické zásady a požadavky vztahující se na výzkumné pracovníky UJEP jsou rámcově vymezeny Etickým kodexem UJEP, Evropskou chartou pro výzkumné pracovníky a Evropským kodexem chování pro vědeckou integritu.

2. Za zpřístupnění dokumentů uvedených v odstavci 1 ve veřejné části internetových stránek UJEP Etické komise UJEP odpovídá Etická komise UJEP.

Čl. 7

Přechodná a závěrečná ustanovení

1. Děkani jsou povinni zřídit fakultní komisi do 3 měsíců od nabytí účinnosti této směrnice.
2. V případech, kdy taková komise již byla na fakultě zřízena, jsou její členové povinni vykonávat svoji činnost v souladu s touto směrnicí.
3. Tuto směrnici projednalo kolegium rektora dne 1. října 2019.
4. Tato směrnice nabývá platnosti dnem 2. října 2019.
5. Tato směrnice nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2020.